

Inleiding bij het bezoek van de bisschop aan onze parochie op 17 april 2013

- *een omkadering van onze brief* -

Monseigneur, onze parochiegemeenschap is een relatief kleine, maar zeer vitale geloofsgemeenschap. Mensen voelen zich hier thuis en geborgen, omdat wij hier saamhorigheid, gelijkwaardigheid en zorg voor elkaar proberen uit te dragen.

Er leeft hier een sterke gezamenlijke verantwoordelijkheid van waaruit we willen werken aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van de eigen parochiegemeenschap en over de grenzen van deze heen aan de samenwerking met onze buurparochies en met de andere christelijke kerken in onze omgeving.

In onze parochie dragen velen bij aan de vorming van een bloeiende, sprankelende, volwassen geloofsgemeenschap. Deze bijdrage ligt o.a. besloten in de wijze waarop we hier – met betrokkenheid van velen, jong en oud - vorm geven aan onze zondagsvieringen. In dit verband zijn toenemende ervaring en inhoudelijke groei van lekenvoorgangers eveneens een kostbare verworvenheid van onze gemeenschap. Met de zeer gewaardeerde en inspirerende inzet over een reeks van jaren van pastorale werkers én de zojuist genoemde lekenvoorgangers, hebben wij de verminderde beschikbaarheid van priesters gedurende de laatste decennia steeds beter weten op te vangen. Op deze wijze hebben wij ook uitdrukking gegeven aan het gedachtegoed van het Tweede Vaticaans Concilie dat een poging deed de kerk weer bij de tijd te brengen - dat ons allen - kerkelijk gezag én volk Gods, o.a. de opdracht gaf de liturgie te hervormen en dat uitdrukkelijk stelde dat de kerk zich altijd moet vernieuwen: *ecclesia semper renovanda*, (ik zeg er nog maar eens bij: er staat nadrukkelijk niet *restauranda*).

Monseigneur, velen van ons hebben er grote moeite mee dat de bisschoppelijke richtlijn o.i. weinig ruimte laat voor een beleving van gelovigen zoals deze op vele plaatsen in Nederland, maar ook in ons bisdom zeker 40 jaar is geworteld, gegroeid en gestalte heeft gekregen in vitale lokale gemeenschappen, waaronder de onze. In onze brief hebben wij u eraan herinnerd dat er hierbij géén sprake is van lokale aanpassingen, zoals uw brief suggereert, maar van officieel beleid zoals dat door een van uw voorgangers Mgr. Möller werd uitgedragen, werd gestimuleerd en door ons tot praktijk is verwezenlijkt. In zijn brief onder de titel 'gemeenschap vieren in het weekend' schreef Mgr. Möller reeds in 1986 : in de situatie van ons bisdom lijkt het mij beter naar vieringen in de eigen parochie te blijven gaan, ook al is daar een viering onder leiding van een niet-priester en dus niet naar een eucharistieviering elders. Men draagt daardoor bij – zo citeer ik – tot het in stand houden en de bloei van een bepaalde eucharistische gemeenschap. Als die uit elkaar zou vallen zijn we nog verder van huis. De mensen zullen nog minder naar de kerk gaan. Dat geldt bijzonder voor ons bisdom. De katholieke wonen vaak erg verspreid en hebben het contact met de eigen katholieke gemeenschap hard nodig – einde citaat.

De nu uitgevaardigde richtlijnen voor de liturgische vieringen, niet alleen van het Paastridium, maar ook voor de zondagsvieringen door het jaar, nemen o.i. afstand van dit beleid en worden ervaren als terug geworpen te worden naar de eerste helft van de vorige eeuw. Monseigneur, dat doet veel mensen pijn en verdriet en is o.i. ook niet in de geest van het Tweede Vaticaans concilie waarover ik zojuist sprak.

Wij vragen ons werkelijk af, of de Nederlandse bisschoppen zich realiseren dat een stringente effectuering van de richtlijnen ingaat tegen de spirituele en religieuze beleving van vele van onze gemeenschappen, zeker waar dat vitale, bloeiende en volwassen gemeenschappen zijn met een flinke kritische massa. Blijft er überhaupt nog ruimte voor pluriformiteit, zo vragen wij ons af, juist waar pluriformiteit toch vaak de voedingsbron voor de vitaliteit van de gemeenschap is. Het lijkt erop dat het streven naar eenheid in dit beleid gestalte krijgt in een streven naar uniformiteit, die het bestaan van vele geloofsgemeenschappen in ernstige mate bedreigt en op den duur vernietigt. Te vrezen valt dan ook dat opnieuw een deel van de mensen in deze toch al moeilijke tijd de kerk de rug toe zal keren, met als niet denkbeeldig risico - zoals ik al zei - dat vitale gemeenschappen straks het risico lopen uit elkaar te vallen. Monseigneur, wij vragen u in alle oprechtheid, hoe hoog de prijs is die u wilt betalen met de invoering van deze richtlijnen ?

Natuurlijk hebben wij ook geprobeerd uw argumenten te verstaan en te doordenken. Ook u verwijst naar datzelfde Tweede Vaticaans Concilie waarover ik sprak en u beklemtoont dat daar nog eens is uitgesproken dat de eucharistie hoogtepunt en bron van ons geloof is. Dat hebben ook wij goed verstaan of te verstaan, daar zit in de kern ook niet het probleem, maar onze standpunten gaan wijken als we in de richtlijn lezen dat de indruk bestaat dat gelovigen de rijkdom van de eucharistie niet meer beseffen. Waarop is die indruk nu gebaseerd of waar komt deze vandaan, zo vragen wij ons af. Deze kan toch niet worden ingegeven door het feit dat mensen zijn gaan hechten aan kwalitatief hoogwaardige en inspirerende vieringen in de eigen gemeenschap onder leiding van een professionele niet-priester of een geschoolde leek ? Hoe het ook zij - wij horen dat graag van u Monseigneur - door zo te spreken over het eucharistisch besef van gelovigen doen de bisschoppen o.i. afbreuk aan het diep gewortelde religieuze besef dat de gemeenschap die communie viert in een viering zonder priester altijd weer verbonden is met de eucharistieviering waarin deze gaven zijn geconsacreerd. Consequent leggen of benoemen wij die relatie in onze communievieringen, juist om dat besef levendig te houden, zoals we dat ook op heel bijzondere wijze tot uitdrukking hebben gebracht onlangs in onze woord- en communieviering op Witte Donderdag hier in Meppel, dan in verbintenis met de eucharistieviering in Hoogeveen.

Met deze uitdrukking willen we juist de Heer herkennen en erkennen in het gebroken Brood, dat brood zien als teken van Christus aanwezigheid, van wie Hij was, van wie Hij is, en de betekenis tot uitdrukking brengen die Hij heeft voor ons vandaag. Daar komt nog bij dat, ook al wordt in de communieviering, zoals in de eucharistieviering, niet expliciet de Geest aan geroepen, we er toch op mogen vertrouwen dat God zijn Geest zendt als we hier bijeen zijn rondom Jezus Christus.

Voor ons is de ervaring deel uit te maken van een lokale geloofsgemeenschap – communio in de ware betekenis van het woord – van groot belang. Deze lokale geloofsgemeenschap is de plaats waar mensen terecht kunnen met hun verdriet en hun vreugde, met hun geloofsvragen, dit is de plaats waar mensen de weg vinden op hun zoektocht naar de zin van het leven.

Ook speelt die lokale geloofsgemeenschap een maatschappelijke rol in de diaconie en de zorg. Veel vrijwilligers in zorg, voedselbanken en caritas komen voort uit die lokale geloofsgemeenschappen. Te vrezen valt dat het niet op juiste waarde schatten, of onder druk zetten van deze lokale geloofsgemeenschappen de rol van de kerk op de genoemde terreinen verder zal doen afnemen. En dát waar de rol van religieuze instellingen in het publieke domein toch al marginaal geworden is in onze geseclariseerde samenleving.

Monseigneur, wij zien het als een blijk van fundamentele trouw aan de eigen verantwoordelijkheid van onze lokale geloofsgemeenschap dat deze voortgaat op de reeds decennia geleden ingeslagen en als authentiek, waardevol en vruchtbaar gebleken weg. Wij willen u vragen ons daartoe de ruimte te geven, ons te bemoedigen en te inspireren tot het blijven werken aan de instandhouding van onze vitale gemeenschap en daarmee aan het dichterbij brengen van het Koninkrijk Gods waarnaar wij allen zo verlangen, in plaats daarvan ons te verlammen of te ontmoedigen, zoals wij in onze brief schreven. Aan het behoud van die lokale geloofsgemeenschap en aan de pastorale zorg hiervoor draagt uw richtlijn o.i. niet bij.

Monseigneur, ik heb hier vanavond namens veel parochianen mogen spreken. Het woord is nu aan u. Ik wil dan ook graag nu ruimte maken voor uw toelichting en eerste reactie op onze overwegingen en conclusies. Ik dank u allen voor uw aandacht.